

เกษตรไทย–แคนาดา: โอกาสที่ไกลกว่าการส่งออก

การขยายตลาดสินค้าเกษตรในวันนี้ต้องมองไกลกว่าการหาผู้ซื้อ เพราะโอกาสทางการค้าจะเติบโตได้ต่อเนื่องก็ต่อเมื่อผู้ผลิตสามารถส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และแข่งขันได้ ท่ามกลางสภาพอากาศที่แปรปรวน โรคระบาด และต้นทุนการผลิตที่ผันผวน แคนาดาจึงเป็นหุ้นส่วนที่น่าสนใจสำหรับไทย ทั้งในฐานะตลาดสินค้าเกษตรและอาหาร และแหล่งเทคโนโลยีที่สามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต

แม้แคนาดาจะเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรรายสำคัญ แต่ฤดูหนาวที่ยาวนานและฤดูเพาะปลูกกลางแจ้งที่จำกัดทำให้การผลิตผักผลไม้มีลักษณะตามฤดูกาล และต้องอาศัยการนำเข้าเพื่อรองรับความต้องการตลอดปี รวมถึงสินค้าที่ไม่เหมาะกับภูมิอากาศของประเทศ ในปี 2567 แคนาดานำเข้าสินค้าเกษตร อาหาร และอาหารทะเลรวมประมาณ 75,400 ล้านดอลลาร์แคนาดา โอกาสสำหรับไทยจึงอยู่ที่การนำเสนอสินค้าที่เติมเต็มความต้องการดังกล่าว โดยเฉพาะผลไม้เขตร้อน ผักเฉพาะชนิด และอาหารแปรรูปที่มีคุณภาพและส่งมอบได้สม่ำเสมอ

มุมเศรษฐกิจ

โดย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา

ไทยมีฐานตลาดที่สามารถต่อยอดได้อยู่แล้ว ในปี 2568 ไทยเป็นแหล่งนำเข้าอันดับ 2 ของแคนาดาในกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อสัตว์ ปลา และสัตว์น้ำ ด้วยมูลค่าประมาณ 334 ล้านดอลลาร์แคนาดา และส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 13.45 ขณะที่ตลาดผลไม้และถั่วที่บริโภคได้ของแคนาดามีมูลค่านำเข้ารวมประมาณ 8,845 ล้านดอลลาร์แคนาดาในปีเดียวกัน แต่สินค้าจากไทยยังมีส่วนแบ่งไม่ถึงร้อยละ 1 จึงเป็นตลาดที่ไทยควรศึกษาต่อเป็นรายสินค้า โดยเฉพาะผลไม้เขตร้อน พร้อมประเมินความต้องการ ราคา และต้นทุนการนำสินค้าไปถึงผู้บริโภค

ช่องทางหนึ่งที่น่าสนใจคือ Ontario Food Terminal ในนครโทรอนโต ศูนย์ค้าส่งและกระจายผักผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดในแคนาดา ซึ่งเชื่อมผู้ค้าส่งและผู้ผลิตกับเครือข่ายผู้ซื้อที่นำสินค้าไปจำหน่ายต่อ การจัดคณะผู้ประกอบการไทยไปศึกษาตลาดควบคู่กับการนัดหมายผู้นำเข้าและผู้ค้าส่ง จะช่วยให้เข้าใจทั้งชนิดสินค้า ปริมาณและช่วงเวลาที่ตลาดต้องการ ตลอดจนข้อกำหนดด้านบรรจุภัณฑ์ ห่วงโซ่ความเย็น และการส่งมอบ เพื่อพัฒนาโอกาสทางธุรกิจบนพื้นฐานของความคุ้มค่า

การเข้าถึงผู้ซื้อยังต้องเดินควบคู่กับระบบการค้าที่มีประสิทธิภาพ ความตกลงการค้าเสรีไทย–แคนาดา (Thailand–Canada FTA) ซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจา จึงเป็นโอกาสเชื่อมการเปิดตลาดเข้ากับความร่วมมือที่ผู้ประกอบการใช้ประโยชน์ได้จริง โดยเฉพาะมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช หรือ SPS ซึ่งเป้าหมายการเจรจาของแคนาดาให้ความสำคัญกับหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ความโปร่งใส และกลไกทวิภาคีเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

โครงการที่สามารถผลักดันได้คือการรับรองอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Certification ซึ่งฝ่ายแคนาดาสนใจสำรวจความพร้อมร่วมกับไทย เพื่อช่วยลดเวลาส่งเอกสารและความเสี่ยงจากการสูญหายหรือปลอมแปลง ควบคู่กับการพัฒนาข้อมูลตรวจสอบย้อนกลับ หรือ traceability ให้เชื่อมกับคู่ค้าได้ เรื่องนี้มีความสำคัญต่อการเข้าตลาดเพราะภายใต้ Safe Food for Canadians Regulations ผู้ประกอบการที่อยู่ในข่ายต้องจัดทำข้อมูลติดตามสินค้า และโดยทั่วไปต้องส่งเอกสารให้สำนักงานตรวจสอบอาหารแห่งแคนาดา (Canadian Food Inspection Agency: CFIA) ภายใน 24 ชั่วโมงเมื่อได้รับคำขอ ความพร้อมด้านระบบรับรองและข้อมูลจึงช่วยทั้งลดความติดขัดและสร้างความเชื่อมั่นต่อสินค้าไทย

อย่างไรก็ดี การขยายตลาดจะสร้างประโยชน์ได้ต่อเนื่องเมื่อไทยสามารถเพิ่มผลิตภาพและรักษาคุณภาพสินค้าให้สม่ำเสมอ ซึ่งเป็นด้านที่ความก้าวหน้าของแคนาดาสามารถเข้ามาเติมเต็มได้ แคนาดากำลังนำระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ตั้งแต่การผลิตจนถึงการเก็บเกี่ยวและบรรจุสินค้า เพื่อรับมือข้อจำกัดด้านแรงงานและเพิ่มประสิทธิภาพ ตัวอย่างในรัฐบริติชโคลัมเบียมีทั้งเครื่องเก็บเกี่ยวอัตโนมัติและยานยนต์อัตโนมัติสำหรับงานในสวน ขณะที่นโยบายระดับประเทศสนับสนุนเทคโนโลยีในระบบเกษตรควบคุมสภาพแวดล้อมเพื่อเพิ่มความสามารถในการผลิตอาหาร

ความก้าวหน้านี้ครอบคลุมถึงกระบวนการวิจัย Global Institute for Food Security (GIFS) แห่งมหาวิทยาลัย Saskatchewan ในนคร Saskatoon ผสานชีววิทยา ระบบอัตโนมัติ และการเรียนรู้ของเครื่องเพื่อเพิ่มความรวดเร็วและรองรับการทดลองจำนวนมาก พร้อมใช้ข้อมูลพันธุกรรมและการวิเคราะห์ข้อมูลสนับสนุนการปรับปรุงพันธุ์ การเชื่อมเครื่องมือ นักวิจัย และผู้ใช้ประโยชน์ทั้งภาครัฐและเอกชนเช่นนี้สะท้อนจุดแข็งของแคนาดาในการนำวิทยาศาสตร์มาต่อยอดสู่การผลิต ควบคู่กับแนวทางกำกับดูแลที่ประเมินความปลอดภัยบนพื้นฐานของหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

สำหรับไทย ความร่วมมือควรเริ่มจากโจทย์ที่มีผู้ใช้ประโยชน์ชัดเจน เช่น ระบบอัตโนมัติสำหรับงานที่ขาดแคลนแรงงาน การใช้ข้อมูลบริหารน้ำและปัจจัยการผลิต และการพัฒนาพันธุ์พืชที่รับมือสภาพอากาศและโรค ทั้งข้าวทนแล้งและการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลัง โดยจับคู่สถาบันวิจัยกับหน่วยงานและผู้ประกอบการไทย ทดลองในสภาพการผลิตจริง และประเมินความคุ้มค่าก่อนขยายผล แนวทางนี้จะช่วยให้ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีเชื่อมกับต้นทุน ผลิตภาพ และรายได้ของเกษตรกรโดยตรง

โอกาสยังครอบคลุมการลงทุนในฐานการผลิตของแคนาดา ตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้วคือการลงทุนจากไทยใน HyLife ผู้ดำเนินธุรกิจสุกรและผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรแบบครบวงจร ตั้งแต่อาหารสัตว์ การเลี้ยง จนถึงการแปรรูป สะท้อนว่าธุรกิจไทยสามารถเข้ามามีบทบาทในห่วงโซ่อาหารของแคนาดาและต่อยอดสู่ตลาดต่างประเทศได้ ขณะเดียวกัน ทั้งสองประเทศมีความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ซึ่งมีผลใช้บังคับมาตั้งแต่ปี 2541 เป็นกรอบรองรับการลงทุนภายใต้เงื่อนไขและข้อยกเว้นที่กำหนด จึงมีพื้นฐานให้ผู้ประกอบการศึกษาทั้งการร่วมทุน การลงทุน และความร่วมมือทางเทคโนโลยีระยะยาว

การพัฒนาคนจะช่วยให้ไทยนำองค์ความรู้เหล่านี้มาใช้ได้อย่างต่อเนื่อง CFIA มีเครือข่ายห้องปฏิบัติการ 13 แห่งทั่วแคนาดา ครอบคลุมสุขภาพพืช สุขภาพสัตว์ และความปลอดภัยอาหาร และฝ่ายแคนาดาเปิดกว้างต่อการฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับไทย การส่งนักวิจัยไทยไปฝึกอบรมและแสวงหาโอกาสปฏิบัติงานวิจัยร่วมควรเชื่อมกับโจทย์ของหน่วยงาน พร้อมแผนนำความรู้กลับมาพัฒนาวิธีตรวจวิเคราะห์ ถ่ายทอดต่อ และสร้างเครือข่ายวิจัย การทำงานร่วมกับห้องปฏิบัติการที่ใช้มาตรฐานสากลยังช่วยเสริมความพร้อมด้านการทดสอบและข้อมูลที่สนับสนุนการค้าสินค้าเกษตร

หากไทยไม่เร่งยกระดับขีดความสามารถ ช่องว่างกับคู่แข่งที่ใช้เทคโนโลยีลดต้นทุนและพัฒนาสินค้าได้รวดเร็วกว่าอาจกว้างขึ้น ขณะที่ความเสียหายจากสภาพอากาศและโรคยังคงกระทบความสม่ำเสมอของผลผลิต โอกาสจากการเปิดตลาดจึงอาจใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ ความร่วมมือกับแคนาดาเป็นหนึ่งในช่องทางที่ไทยสามารถใช้เร่งการเรียนรู้ เพื่อให้การขยายตลาดเดินคู่กับการพัฒนาความสามารถในการผลิตของตนเอง

จังหวะนี้ยังสอดคล้องกับทิศทางของแคนาดาที่ให้ความสำคัญกับการกระจายตลาดและกระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคอินโดแปซิฟิก เพื่อลดความเปราะบางจากการพึ่งพาตลาดหลักและเสริมความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทาน โดยภาคเกษตรและอาหารเป็นหนึ่งในสาขาที่มุ่งขยายทั้งการค้า การลงทุน และความร่วมมือทางเทคนิค ไทยจึงควรใช้โอกาสนี้กำหนดวาระร่วมที่เป็นรูปธรรม ตั้งแต่การเชื่อมผู้ส่งออกกับเครือข่ายกระจายสินค้า การพัฒนาโครงการรับรองอิเล็กทรอนิกส์ ไปจนถึงการจับคู่สถาบันวิจัยและพัฒนาบุคลากรให้ตอบโจทย์เกษตรไทย

จากตลาดค้าส่งในโทรอนโตไปจนถึงห้องปฏิบัติการและแปลงวิจัย ความสัมพันธ์ด้านเกษตรไทย–แคนาดาสามารถสร้างคุณค่าได้ตลอดห่วงโซ่ หากเชื่อมการค้า การลงทุน และองค์ความรู้เข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่อง โอกาสที่เกิดขึ้นจะก้าวไกลกว่ายอดส่งออกในแต่ละปี ไปสู่ผลิตภาพ รายได้ และความสามารถในการรับมือความเปลี่ยนแปลง พร้อมวางรากฐานให้ทั้งสองประเทศเป็นหุ้นส่วนที่ร่วมสร้างอนาคตของเกษตรและอาหารที่มั่นคงและยั่งยืน

พฤศจิกายน 2569

ข้อมูลอ้างอิง:

1. https://www.fcc-fac.ca/en/knowledge/2026-food-beverage-report-fruit-vegetable-speciality-foods
2. https://agriculture.canada.ca/en/department/transparency/briefing-documents/aafc-transition-books/book-1-sector-overview-ministers-transition-book-2025-aafc
3.https://chatgpt.com/library?file_id=libfile_ddfd95bba634819198774fa58674bec8&account_id=personal
4. https://www.oftb.com/about-us
5. https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/thailand-thailande/fta-ale/background-contexte.aspx?lang=eng
6. https://www.international.gc.ca/trade-commerce/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/thailand-thailande/fta-ale/negotiations.aspx?lang=eng
7. https://inspection.canada.ca/en/exporting-food-plants-animals/apply-online
8. https://inspection.canada.ca/en/food-safety-industry/traceability/traceability
9. https://www.canada.ca/en/agriculture-agri-food/news/2026/02/supporting-bc-farmers-competitiveness-with-tech.html
10. https://agriculture.canada.ca/en/programs/controlled-environment-agriculture-growth-pathway/technology-adoption-stream
11. https://gifs.ca/technical-services/engineering-biology
12. https://gifs.ca/programs
13. https://www.canada.ca/en/health-canada/services/food-nutrition/genetically-modified-foods-other-novel-foods/scientific-opinion-regulation-gene-edited-plant-products-within-context-division-28-food-drug-regulations.html
14. https://inspection.canada.ca/en/plant-health/plant-varieties/novel-traits/applicants/directive-2009-09

15. https://hylife.com/about/

16. https://treaty-accord.gc.ca/text-texte.aspx?id=101528&lang=eng

17. https://inspection.canada.ca/en/about-cfia/science-and-research-cfia/our-laboratories

18. https://international.canada.ca/en/global-affairs/campaigns/diversifying-trade

19. https://agriculture.canada.ca/en/international-trade/agriculture-and-agri-food-indo-pacific-region

ภาพประกอบ: Pexels - Noemí Jiménez, Dmitry Kharitonov และ ThisIsEngineering